

Armas Herman!

30.11.81
PEM 13139-35
PR 10

Rääkisid oma viimases kirjas mingisugusest olematust süüst. Vaat mina olen suur süüdlane. Olen lasknud Sind oodata mitu kuud kirjale vastust. Aga vanadus on vist juba nii tugevasti turjal, et ei jõua õigeks ajaks oma ülesandeid täita. Septembrikuu kulus kooli tööle rakendamiseks. Käesoleval aastal meil I klassi ei ole. Lasteaiast oleks pidanud üks õpilane tulema I klassi, aga väljastpoolt kedagi ei tulnud, siis jätsime selle ühe veel lasteaeda, sest aastatelt on ta veel küllalt noor. III klassis on ainult 3 õpilast, selle panime IV klassiga kokku, et teha ruumi kolmele keskkooli klassile Eesti Majas. Pr. Juks kukkus ja murdis oma käeluu sügisel enne koolitöö algust, tema ei ole sel poolaastal saanud koolitööle tulla. Mina töötan sellepärast keskkooli II ja III klassiga. Mõned õpetajad lahkusid töölt. Nii oli meil üks suurem töö ümberkorraldamine. Oktoobris läks New Yorgi Eesti Teater Torontosse külalisetendust andma. Urmas lavastas kevadel kultuuripäevade ajal siin Ed. Vilde "Side" ja mindki sääl üht osa mängima. Nii pidin ka Torantosse kaasa minema. Novembri algul käis Meeskoor Connecticutis kontserti andmas, ega selleltki reisult ei jäetud mind maha. Sel viisil olen pidanud oma aega ja energiat sirutama mitmes suunas.

Asudes vastust kirjutama Sinu kirjale, et augustis sain 75 aastat vanaks, ega ma muidu ei räägi, et olen vanadusest aeglaseks jäänud. Sina austasid mind ilusa ja hinnalise raamatuga. Südamlik tänu! Seda raamatut müüakse siin üsna kõrge hinnaga. Üht asja ma ei tea, et Sina oleksid meile nii suur võlglane, et pidid nii palju kulutama! Aga ega ma raatsi seda raamatut ka mitte saata tagasi. Mina naisega elame sellele suursündmusele kaasa selle raamatu kaudu, kus meie näeme piltidelt selle kulgemist ja tuttavaid nägusid nii ameerikast kui ka Rootsist. Veel kord tänu! (Isegi oma poja nägu on ka raamatus)

Sinu palvele, minu ettekande suhtes suveseminaris, ei saa ma kahjuks vastu tulla ja seda tehnilistel põhjustel. Sul ei ole muidugi täpselt teada, kuidas minu ettekanne teostatud oli. Minu ettekande esimene osa oli laste sõnavara rikastamisest eesti keeles, kus ma püüdsin pilti anda: mis tähendab sõnavara rikastamine ja kuidas seda teostada. Siin ma kasutasin ka tsitaate varemalt selle küsimuse kohta ilmunud artiklitest Bülletäänis, Sinu metoodika raamatus j, m, See ei olnud uudis vanematele õpetajatele, kes neid allikaid on lugenud, aga kindlasti noortele õpetajatele. Ainult kahju, et nooremaid õpetajaid seminaris oli kasinalt. Teine osa minu ettekandest: kuidas mina kasutaksin H. Rajamaa alglugemikku õpilaste sõnavara rikastamise alusel, oli puhtal kujul praktiline näide.

Meie koolis noored õpetajad ja ka mujal koolides kaebavad, et eesti koolis ei ole tabeleid, pilte, mudeleid ühesõnaga - õppevahedite puudus on suur ja õpetajal on ainukesed õppevahendid õpik ja jutustamine. Aga paljudest asjadest õpilane ei saa pilti ainult jutustamisega.

2

Mina olen aastate vältel kogunud omale piltide tagavara, nagu orav pähkleid. Olen loiganud pilte välja ajalehist, ajakirjadest, kalendritest (Eesti Majas asutused hoiavad oma kalendrid aasta lõpuni terved, teavad, et Kärner tuleb neid uuel aastal saada omale), äride reklaam-brosüüridest (viimaseid tuuakse igapäev postkasti ja sääl on ilusad värvilised pildid see, tänuväärt materjal koolis kasutamiseks). Suuremad pildid on kleepitud pappidele; väiksemad üksikasju või üksiknähteid kujutavad pildid on ka kleebitud pappidele ja korraldatud kartoteegiks (Eesti maateaduse pildid on kartoteegis maakondade järele). Siis on mul koostatud piltide seeriad. Olen võtnud pika tüki pappi ja selle kokku voltinud lõotspilli lõotsa taoliselt 8x8 tolli ruudus ja ühes pakis on siis 12-15 ruutu. Nendele ruutudele kleebin pildid seeriatega viisi. Näiteks mõned seeriad: puuvilja, marjad, lilled, juurviljad, meie tööriistad, meie riided, millega sõidame, millega mängime jne. jne. Neid pilte pika papi peal oleks raske kusagil hoida ja kooli ja tagasi kanda, aga lõotsa moodi kokku pandud on see pisike pakike, paned portfelli ja lähed. Koolis tõmbad oma lõotspilli lahti ja korraga on lastel silmade ees; kas marjad või juurviljad või loomad jne. Muidugi eeskätt on kleebitud niisuguste asjade pildid, mis Eestis olid, sest meie õpikud ja juturaamatud enamikus jutustavad neist asjust. Aga ka praegust ümbrust, asju ja nähteid tuleb samuti piltidega selgitada.

Nii ma võtsin Sinu alglugemiku I tükk-tükilt ja kavatsein iga tüki juures oletada, missugused sõnad ja mõisted võivad olla tundmatud õpilastele ja kuidas ma neid selgitaksin piltide abil. Mulle ei antud nii palju aega seminaris, et oleksin kõik lugemistükid sellest raamatust läbi võtnud, aga ma tegin siiski hea valiku ja ma sain näidata, kuidas õpetaja võib eesti keele õpetamist omale kergemaks teha ja laste sõvara rikastada praktilisel teel, kui tal omal on hoolt ja tahab pisut aega raisata omale õppevahendite loomiseks. Seesugune oli teine osa minu ettekandest seminaris. Mul ei olnud midagi kirjutatud, ainult jutustasin ja näitasin.

Paar näidet, kuidas ma käsitlesin oma ettekannet. 7. leheküljel on jutt "Lugu hiirest ja hiire sabast". Selles loos tuleme kohe küsimuste juurde: Kes on põllumees? Mis on talu? Kes annab talus piima? Mis on hein, kuidas seda saab? (möödunud aastal paaril korral asendasin IV klassi õpetajat. Tunnis tuli juttu talust - siin maal farmist -, 7 õpilasest 3 olid farmis (talus) käinud, teised ei teadnud talust midagi). Tulles tagasi meie lugemispala juurde ma näitan pilti talu õuest ja seda ümbritsevatest hoonetest. Mis hoone igaüks on? Teine pilt näitab talu kaugemalt ja selle ümber põllud ja rohumaad. Mis kasvab põldudel? Mõned teavad: kartulid ja mais (corn). Kõrsviljadest ei teata midagi. Mul on kõrsviljad pandud ühe pika karbi sisse elusuuruses, võin neid kohe näidata. Kes elavad veel talus päälle inimeste? Mõned teavad - loomad. Vaatame koduloomade pilte. Kust tuleb piim? Mõni teab - tuuakse vabrikust poodi. Aga kust piim tuleb vabrikusse, seda teavad ainult need kes käinud talus. Siis tuleb rääkida heinateost ja näidata pilte. Lõpuks on ehk selge ka kes on talumees.

Kui hüppame 13.leheküljele kus on "Miku tuulik". Miku tuulik, mis õues vuriseb, on kerge selgitada, sest seesugeseid mängutuulikuid müüakse poest. Aga tuleb isa põllult viljaga; siis tuleb rehi, jahvatamine ja veski ning mölder, siis tuleb kindlasti jälle midagi abiks võtta. Mul on suur Hollandi tuuleveski pilt; tuuleveski pildid Eestist, Lapi- maalt, Kreekast, Hispaaniast ja on ka vesiveski pilt. Tarvis selgitada, kuidas jahu saab, kuidas veski töötab? Näitan jälle oma kõrsviljade karp; sääljuures on ka iga kõrsvilja terad ja ka saadused, mida nendest teradest saab. Lõpuks on ka selge, kes on mölder.

Ma usun, et Sul on nüüd pilt sellest, milline oli minu ettekanne ja näed, et sellest ei ole midagi Bülletääni panna.

Lisan Sulle ka ühe foto käesolevast suvest.

Parimate tervitustega ja soovidega Sinule ja abikaasale!

Edward